

Słowo od Rektora Uniwersytetu Mikołaja Kopernika

Zachęcam Państwa do lektury nowego czasopisma naukowego – *Scientia et Fides*. To dla mnie, jak i całego środowiska Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, powód do wielkiej satysfakcji jako przykład wieloletniej i coraz bliższej współpracy z Uniwersytetem Nawarry. Jest ona wypełniona ambitnymi i ważnymi projektami naukowymi i popularyzatorskimi, a obie nasze Uczelnie stały się sobie naprawdę bliskie. Dziś otrzymujemy kolejny owoc tej współpracy, a znając pasję i energię jej animatorów, wiem z całą pewnością, że czeka nas jeszcze wiele niezwykłych wydarzeń i przedsięwzięć.

Nasza satysfakcja wynika także z przedmiotu zainteresowań nowego czasopisma – relacji między odkryciami nauki i twierdzeniami wiary, a także istoty zasad etycznych w poznawaniu i opisywaniu świata. Dla społeczności Uniwersytetu Mikołaja Kopernika tematy te mają szczególne znaczenie.

Po pierwsze, wiążą się z postacią naszego Patrona i nauką, jaką jego wielkie dzieło niesie dla nas nie tylko w wymiarze naukowym, lecz także etycznym. Pamiętając, jak długo czekał Kopernik z ogłoszeniem swojej teorii, sprowadzamy często dręczące go rozterki do obawy przed reakcją Kościoła. Tymczasem patrzył on na konsekwencje odkrytej przez siebie prawdy w znacznie szerszy sposób. Wiedział, że przyniesie ona gwałtowną zmianę nie tylko naszej wiedzy o świecie, lecz także zupełnie nowe spojrzenie człowieka na siebie samego. Utrata centralnej pozycji we wszechświecie, ujrzenie jego nowego wymiaru i konstrukcji, jeszcze przez kilka

stuleci budziły w człowieku strach i przygnębienie. Kopernik stanął jednak po stronie prawdy, wiedząc, że jest ona największą wartością, a konsekwencje jej poznania nie mogą być pretekstem do trwania w ciemności i niewiedzy. Pisał o tym w liście do papieża Pawła III, stanowiącym wstęp do ksiąg *O obrotach sfer niebieskich*, podkreślając, że obowiązkiem uczonych jest „dochodzić prawdy we wszystkich rzeczach” i „zdań sprzecznych z prawdą unikać”, choćby nie odpowiadały one powszechnie obowiązującym sądom. Słowa „Veritas in omnibus quaerenda est” („We wszystkim szukać prawdy”) nasza Uczelnia przyjęła za swoje motto. Podkreślamy w nim, że bez względu na konsekwencje odkrywanej prawdy, na strach przed niezrozumieniem i odrzuceniem, człowiek nauki musi pozostawać w swych dążeniach wierny sobie i własnym przekonaniom, pamiętać, że służy prawdzie i postępowi.

Po drugie, na naszej Uczelni żywa jest pamięć wizyty papieża Jana Pawła II, którą złożył 7 czerwca 1999 r. i słów wypowiedzianych w uniwersyteckiej auli do przedstawicieli wszystkich polskich szkół wyższych. Nawiązując do dylematów Kopernika, bliskich wielu naukowcom wszystkich epok, mówił o związkach nauki i wiary, podkreślając, że nie tylko nie stoją one w opozycji do siebie, ale doskonale się uzupełniają. „W rozdzwiewku pomiędzy rozumem i wiarą wyraża się jeden z wielkich dramatów człowieka” – mówił wówczas papież, dodając: „Potrzebna jest dzisiaj praca na rzecz pojednania wiary i rozumu”.

Dylematy współczesnych ludzi nauki dotyczą jednak nie tylko kwestii wiary. Coraz większa wiedza o świecie i człowieku pozwala na opracowywanie praktycznych rozwiązań i technologii, które mogą budzić wątpliwości natury etycznej, niezależnie od tego, czy nasze przekonania w tej kwestii wywodzą się z którejś z religii, czy też z pozareligijnego systemu wartości. Podobnie naturalna potrzeba zabezpieczenia finansowego i organizacyjnego zaplecza badań naukowych może być pokusą dla kompromisów naruszających etykę zawodową. Te dylematy, niezależnie, czy dotyczą kwestii światopoglądowych, etycznych, czy też obaw o społeczne konsekwencje swoich odkryć, są nieodłączną częścią pracy naukowej. Ludzie nauki nie powinni się ich obawiać ani wstydliwie ich ukrywać. Świadczą one o dojrzałości i odpowiedzialności za swoje czyny i za wspólnotę, do której się

należy. Nowe czasopismo będzie bez wątpienia wielkim wsparciem w tych kwestiach. Jestem przekonany, że zawarte w nim refleksje i toczące się dyskusje wskażą drogę wszystkim tym, którzy – szukając prawdy – czują tę odpowiedzialność.

Szanowni Państwo, współpraca między Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu a Uniwersytetem Nawarry w Pampelunie, o której wspominałem, dotyczy wielu dziedzin nauki. Każdy, kto uczestniczył choćby w którejś z edycji organizowanych wspólnie dysput naukowych wie, że obejmowały one niezwykle szeroką tematykę, dotyczącą choćby historii, medycyny, ekonomii czy sztuki. Bez wątpienia jednak wiodącą rolę w naszej współpracy odgrywa teologia, która dała zresztą początek naszym kontaktom. Z punktu widzenia toruńskiej Uczelni ma to szczególne znaczenie, ponieważ Wydział Teologiczny staje się jednym z przodujących pod względem aktywności i jakości pracy naukowej – dość wspomnieć, że w rankingach wymieniany jest na trzecim miejscu spośród wszystkich wydziałów teologicznych w Polsce. Wyrażając swoją satysfakcję z powstania nowego czasopisma, chcę podziękować wszystkim, którzy tak aktywnie działają na rzecz rozwoju kontaktów między naszymi miastami i uniwersytetami. Gratuluję pomysłodawcom czasopisma *Scientia et Fides*, które – jestem o tym przekonany – szybko zdobędzie należną renomę i spełni nadzieje, z jakimi je tworzone.

Rektor UMK
prof. dr hab. Andrzej Tretyn